

בעזרת השם יתברך

גליון # 23 חודש אב תשס"ב

ארגון עולמי לגלות מי הארמילוס שילחם נגד מלך המשיח ויאמר משיחכם אני – אני הוא
אלהיכם ומטעה אותם ומיד הם מאמינים בו וממליכים אותו
מחז"ל ש"ס בבלי ירושלמי ומדרשים, זוהר הקדוש תיקונים וספרי הראשונים, ומספרי מוסר וספרי ח"ן
מגדולי האחרונים וספרי תלמידי הבעל שם טוב זצלה"ה
עיה"ק טבריה תובב"א

מי הוא השטן הארמילוס?

ומה מעשיו? – מה יעשה הארמילוס

בירושלים עיה"ק? ולמה הארמילוס יגיד

שהוא המשיח ואני ה' אלוקיכם?

ספר שבילי אמונה - הנתיב העשירי

הנתיב העשירי

להאמין בגאולה

ובתחיה ובעולם הבא

וחלקתים לג' פרקים:

... והולכתיה במדבר ודברתי על לבה וחכמי ישראל יתקבצו בגליל העליון ואז תצא חפצי בה אם מנחם ומטה אשר נתן לה הבורא יתברך ויפלו לפניה האומות פגרים כי יהרגו איש את אחיו ואת רעהו. וברומי יש צלם מאבן שיש אז יצא ממנו ארמילוס בן השטן ויביא עמו י' מלכים ויגלה ישראל פעם שנית למדברות וחפצי בה תעמוד בשער המזרח ויתר העם לא יכרת מן העיר ותהיה שם מלחמה בחדש אב ובניסן יבא משיח בן דוד ושמו מנחם בן עמיאל ועליו אמר משה שלח נא ביד תשלח. נא ביד תשלח בגימטריא זה מנחם בן עמיאל מלך המשיח. ויבאו עמו ז' רועים וח' נסיכי אדם ז' רועים ה' אברהם יצחק ויעקב ומשה ודוד ומשיח ואליהו הנביא וח' נסיכי אדם הם אדם שת מתשלח ישי שמואל צפניה עמוס מיכה. ואלה הט"ו הטהורי' והקדושים יחיו קודם כל המתים ויבאו אל המדבר אשר ברחו שם בני ישראל ומשרע"ה בראשם שנאמר ויתא ראשי עם וידברו על לבם שנאמר והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם:

פרק ראשון כתיב במדרש כי יתנדבו הרבה מישראל תופסי תורה וחסידים ואנשי מעשה לבא לדור בארץ ישראל ולהתישב בירושלים ע"ה איש איש כפי נדבת לבו ונצנצה בו רוח טהרה והכשר חיבת הקדש מארבע פנות העולם אחד מעיר ושנים ממשפח' וכאשר יתישבו שם למען היות לו ניר ויתד נאמן בהר הקדש בירושלים וע"ז נאמר ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה וכאשר יתישבו שם החסידי' ההם ירבו להתפלל בהר קדש בירושלי' וישמע הבורא יתברך שמו ויקרב קץ הגאולה וד' שנים קודם זמן הגאולה יבא משיח בן יוסף ושמו נחמיה בן חושיאל מזרע אפרים בן יוסף וכפי מה שיהיו

מעשינו כן תהיה ביאתו כמו ששנינו בפרק חלק כתיב עני ורוכב על חמור וכתוב וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתא הוה. זכו וארו עם ענני שמיא. לא זכו עני ורוכב על חמור. ויתקבצו אליו בירושלים מגבורי ישראל מד' רוחות העולם ויעשה חיל ויכה מנציבי ארם וישמעאל שבירושלים ויגרש ממנה הערלים ויצא שמו בכל המדינות וכאשר ישמעו כל ישראל כן כי הבאיש המלך המשיח בערלים יתחזקו ידם ויתקבצו אליו כל איש אשר ידבנו לבו ויקבץ מלך אדום כל חילו להלחם אתו ומלך המשיח גם הוא יקבץ כל הנמצאי' אתו ומ' אלף מגבורי אפרים יבאו אליו דרך המדבר לעזרה ויפול מלך אדום בידו ולא יוסיף קום לעולם וגם לשרו של עשו יפיל אותו הבורא יתברך לפניו שנאמר יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה וגו' ויכבוש כל ארץ ישראל מן אומות העולם ויכבוש שכינה אדום ומואב ועמון שנאמר אדום ומואב משלח ידם ובני עמון משמעתם ויבא להלחם על רומי ויחריבנה שנאמר והאביד שריד מעיר ואחר כך יכרית כל זרע עשו שנאמר ולא יהיה שריד לבית עשו וישמעו כל האומות ויראו ממנו ויביאו לו היהודים במנחה שנאמר והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' עד שלא ישאר אחד ועל אותה שעה נאמר והביאו בניך בחוצץ וכאשר ילחם מלך המשיח עם רומי ידונו בי' מכות כאשר נדונו המצרים במצרים שנאמר כאשר שמע למצרים יחילו כשמע צור ואז יתיישבו כל ישראל בארץ ישראל ויהיו שם ה' שנים בשנה הששית לנחמיה יעלו שרי מלך פרס על נחמיה בן חושיאל כי לפרס תהיה המלוכה וידקור את נחמיה בשערי ירושלים ותהיה נבלתו מושלכת שם מ' יום ואדם ובהמה וחיה לא יגעו בה ולאחר מ' יום יסתירנה הבורא יתברך בקברות בית יהודה ויספדו לו כל ישראל מ"א יום ועליו נאמר וספדה הארץ משפחות ותהיה צרה גדולה לישראל וינוסו דרך המדבר ביערים ובהרים בצחיחים ובמערות ויאכלו עשבי המדבר ויהיו שם ברעב ובצמא ובעירום ובחוסר כל ולא יוכלו להסתר פני גויי הארץ ובצרה ההיא יצרפו ויתלבנו וכל מי שהרהר רע על בוראו יתברך אז אומות העולם הורגים אותו והאחרים יחזקו במעוזינו תמיד ויעמדו במדבר מ"ה ימים ועליו נאמר והולכתיה במדבר ודברתי

על לבה וחכמי ישראל יתקבצו בגליל העליון ואז תצא חפצי בה אם
מנחם ומטה אשר נתן לה הבורא יתברך ויפלו לפניה האומות פגרים
כי יהרגו איש את אחיו ואת רעהו. וברומי יש צלם מאבן שיש
אז יצא ממנו ארמילוס בן השטן ויביא עמו י' מלכים
ויגלה ישראל פעם שנית למדברות וחפצי בה תעמוד
בשער המזרח ויתר העם לא יכרת מן העיר ותהיה שם
מלחמה בחדש אב ובניסן יבא משיח בן דוד ושמו מנחם
בן עמיאל ועליו אמר משה שלח נא ביד תשלח. נא ביד
תשלח בגימטריא זה מנחם בן עמיאל מלך המשיח.
ויבאו עמו ז' רועים וח' נסיכי אדם ז' רועים ה' אברהם יצחק ויעקב
ומשה ודוד ומשיח ואליהו הנביא וח' נסיכי אדם הם אדם שת מתשלח
ישי שמואל צפניה עמוס מיכה. ואלה הט"ו הטהורי' והקדושים יחיו
קודם כל המתים ויבאו אל המדבר אשר ברחו שם בני ישראל
ומשרע"ה בראשם שנאמר ויתא ראשי עם וידברו על לבם שנאמר
והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם:

וכתב הרמב"ם ז"ל שהמשיח לא יבוקש ממנו שיעשה מופת כדי
להאמין בו אחרי שהעידו בו הנביאים שכבר נתאמתה נבואתם
ובחדש סיון יחיו מתי מדבר כתות כתות בזכותו של משה לכך נקבר
במדבר וגם הבלועים עם קרח יעלו כי אז יתק' בשופר גדול שארכו
אלף אמה ולקול תקיעתו יחיו המתים ויבאו דרך מחילות אל הר
הזתים ואז יבקע הר הזתים מתחתיו ויהיו המתים מבצבצין ועולין
דרך אותה בקעה שנאמר ויציצו מעיר כעשב הארץ ואז ובאו האובדים
מד' רוחות ויבאו חיל גדול למלך המשיח גם משיח בן יוסף יחיה וילכו
שני המשיחים יחדיו ועצת שלום תהיה ביניהם ולא יהיה ביניהם קנאה
ותחרות שנאמר וסרה קנאת אפרים וצוררי יהודה יכרתו אפרים לא
יקנא את יהודה ויהודה לא יצור את אפרים. וזכו אלו השבטים שיהיו
מהם המשיחים לפי שהמרגלים שהלכו מהם היו נאמנים. אמנם משיח
בן דוד יהיה ראש לכל כי מזרע מלכות בית דוד הוא והקדוש ברוך

הוא נותן לו ברית מלח דכתיב ועושה חסד למשיחו וגו' וכתוב ויתן עוז למלכו וירם קרן משיחו והוא ימלוך מסוף העולם ועד סופו שנאמר כל גוים יעבדוהו וילך הוא וכל ישראל עמו ויתיישבו בירושלים ובארץ ישראל לבטח מ' שנה ואוכלים ושותים ושמחים ובני נכר יהיו רועים צאנם ואיכריהם וכורמיהם והוא ימות המשיח ועל זמן ההוא אמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכות כי האנשים ההם אשר ישובו נפשותם לגופותם הם יאכלו וישתו וישגלו ויולידו וימותו אחר חיים ארוכים מאד. וכאשר ישמע גוג מלך המגוג כי נתקבצו ישראל שנית בירושלים ובארץ ישראל יחר אפו וימהר ויקבץ את כל אגפיו כל ממלכות צפון ויתיצבו מלכי ארץ ויאמר הראיתברך עם בזוי ושסוי אשר עתה נתקבצו כמה שנים כנגדי וישים פניו אל אדמת ישראל ויכבוש מבצרי יהודה ויבא אל ירושלים במצור ויבאו ב"י אתו שנאמר וגם יהודה תלחם בירושלים וילכדו העיר והנשים תשכבנה ויצא חצי העיר בגול" ויהרוג ברחובותיה ואז יקרא הב"ה לכל הריו חרב ויהיה רעש גדול וירעשו מפניו דגי הים ועוף השמים והמדינות וכל חומה לארץ תפול ותהיה עת צרה לישראל ובתמוז יצאו י' קולות מן השמים ב"ק אחת אומרת ובאת עד בבל ושם תנצלי שם יגאלך ה' מכף אויביך. ב"ק ב' אומרת לכו לאדום לעשות בהם משפט כתוב ונתתי נקמתי באדום. ב"ק ג' אומרת קול קורא במדבר פנו דרך ה'. ב"ק ד' אומרת לא יהיה שם אריה ופריץ חיות בל יעלנה. ב"ק ה' אומרת אתן במדבר ארז שיטה והדס ועץ שמן. ב"ק ו' אומרת נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם. ב"ק ז' אומרת דברו על לב ירושלים וקראו אליה וגו' הרחיבי מקום אהלך. ב"ק ח' אומרת פתחו שערי' ויבא גוי צדיק שומר אמונים גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים. בת קול ט' אומרת פתחו שערי' ראשיכם וגו'. ב"ק י' אומרת עשו כמו ליריחו ומיד סובבין את העיר ותוקעין בשופרות ובפעם שביעי מריעין תרועה גדולה ואומרין שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד והחומה נופלת ואז יכנסו בעיר ומוצאין בחורים מתים ברחובותיה' ויהרגו כל חילי מגוג וחילי ארמילוס ויהיה חרב איש ברעהו ויפלו פגרים מתים ויורה הב"ה על כל אגפי גוג ברד ואבני אלגביש המוכנות מברד מצרים ותתקיים

אז כל הנבואות שנתנבאו הנביאים עליו ויטהרו את הארץ ויצאו ושללו את שולליהם ובזזו את בוזזיהם ובנשק שלהם יבערו אש ז' שנים ואז יהיו לבטח אין שטן ואין פגע רע והבית יבנה כמ"ש ביחזקאל ותתישב סדום ועמורה שנאמר ואחיותיך סדום ועמורה תשובנה ויתקבצו ויבאו לנו השבטים במהרה. ובאב ישמחו שמחה גדולה ויקרבו קרבן וערבה ליי מנחת יהודה וירשלים והשתחוו לה' בהר קדש בירושלים ויראו בעיניהם הוד הכבוד והתפארת והעוז למלכות וישועה והשמח' והנעימות לשום לאבלי ציון פאר ויבנו הערים כי בנה ה' ציון נראה בכבודו וישכלל כדכד וספיר ואבני חפץ ואז באור השכינה יבאו גוים לאורו ואז ישפוך רוחו על כל בשר ויהיו כל ישראל נביאים שנאמר אשפוך רוחי על כל בשר ויתן לנו לב בשר ונשב לבטח ואין מחריד:

פרק שני בתחיה ידוע הוא בעיני כל בעל שכל כי תחיית המתים היא פנה מפנות התור' והיא מפורסמת ונודעה באמונתו המוסכם עליה מכללי רז"ל ענייני שוב הנפש לגוף אחר הפרדה ממנו וזהו מה שלא נשמע באומה מחלוקת עליו ואין מותר להאמין באיש מאנשי הדת שהוא מאמין חלוף שהרי דניאל זכרה בענין שא"א לפרשו בענין אחר והוא אמרו ורבים מישני אדמת עפר יקיצו וגו' ואמר לו המלאך ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין והמכחיש בזאת התחיה יבא להכחיש בנפלאות כלם והכחשת המופת היא כפירה בעיקר ויציאה מן הדת ולזה נחשוב ת"ה מפנות התורה וכתב הרמב"ם ז"ל כי תחיית המתים יתבאר בשתי שאלות ראויות בזה הענין. הא' מהם לבאר ענייני הפסוקים הרבים מאוד הנמצאים במקרא המורים ראיה ברורה שלא תסבול פי' זולתם בהרחקת תחיית המתים כאמרו אם ימות גבר היחיה ואמרו כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה בטרם אלך ולא אשוב וזה באיוב הרבה וחזקיהו אמר חי חי הוא יודך כמוני היום ולא ישברו יורד' בור אל אמתך זאת ראיה שיורדי בור הם המתים ונאמר ג"כ כי מות נמות וכמים הנגרים ארצה אשר לא יאספו ונאמר הלמתים תעשה פלא אם רפאים יקומו יודוך סלה ונאמר רוח הולך ולא ישוב וכשתהפך כתובי המקרא כלם תמצאם

מרחיקין תחיית המתים בכלל רק פסוקי ישעיהו עם התבוננות יתבאר שהוא מסופק אם הוא משל או אמת. וזה שבא מן הפסוק הנגלה בדניאל באמרו ורבים מישני אדמת עפר וגו' ועוד אמר ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין ובישעיהו אמר יחיו מתיי נבלתי יקומון ועו' אמר וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם ובעלותי אתכם מקברותיכם עמי ועוד נאמר ונתתי רוחי בכם וחייתם וכאלה פסוקים רבים זה ג"כ מה שחייב לבני אדם כלם המבוכה הגדולה קצתם הסתפקו בזאת פנת תחיית המתים ספק גדול. וקצת המאמיני' לזאת הפנה הוצרך לפרש כל פסוק מן הפסוקים המבוארים רחוקים מאד לקבלם והשאלה הב' היות התורה בלתי זוכרת זאת הפנה כלל לא ברמיז' ואף כי בביאור ואם אי אפשר מבלתי שנאמר שיש בתורה רמיזות לזאת הפנה ויאמרו הדברים ההם אשר זכרום באמרם מנין לתחיית המתים מן התורה שנאמר אני אמית ואחיה. תכלית האומר שיאמר שהם רמוזים נסתרים וכ"ש בהיות החכמים חולקים בהם ותהיה זאת השאלה השנית למה לא זכר זה בתורה בגלוי וביאור שלא יסבול פי' אחר. אבל נזכיר לפי דברי החושב כמו שיסתיר לומר דבר וירצה לסתמו ואומר במענה השאלה הראשונה שדברי הנביאים ולשון הספרים אמנם באו מספרים טבע המציאות הנהוג הנודע וידוע הוא שבטבע זה המציאות הוא התחבר נקבות בעלי חיים וזכריהם והולידם הדומה וצמיחת הנולד מעט מעט עד שימו' האיש ההוא ואין מן הטבע שישוב האיש ההוא ויתהווה שנית אחרי מותו אבל אשר בטבע הוא כשימותו אישי בעלי חיים לא ישובו לעולם האנשים ההם אבל יכלו ויותכו מעט מעט עד שישובו אל היסודות ואל החומר הראשון במין החזרה לא ישאר עמה חלק מוגבל נרמז אליו שיאמר הוא זה היה כך וכך ושהאדם לבדו נדבק בו השפע האלהי והוא חייב שיהא בו דבר לא יאבד ולא יפסד אמנם גוף האדם יאבד כשאר אישי בעלי חיים כלם הודו על זה וג"כ ראיות עיוניות אבל מי שנלחץ לחקור על אלו הדברים העמוקים ר"ל תשאר הדבר הנשאר ממה שהגיע לאדם וזהו הדבר אשר בטבע והוא אשר קראוהו ספרי הנבואה נפש או רוח בשתוף השם ואבדת הגוף ושובו למה שהורכב ממנו המין הוא

מן החזרה כמו שבא בפסוק וישוב העפר אל הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה זהו אשר בטבע וכפי הענין ההוא באו הפסוקים ההם כלם ואין הפרש בין אמרנו היהפוך כושי עורו ובין אמרנו על המתים תעשה פלא. וכבר נהפך מראה היד השחורה ללבן ואין הפרש בין אמרי אם ימות גבר היחיה או המן הסלע הזה נוציא לכם מים שאין זה בטבע אבל נמנע בו אלא שכבר יצאו המים מן הסלע ההוא במופת כן תחיית המתים אולם הוא מן המופתים. ואלו יאמר אדם שא"א שיתנועע הדומם ההוא יכזב זה המאמר שוב המטה לנחש אחר שהוא מופת כן הוא כל מה שתמצאו מהרחקת שוב המתים הוא על מה שבטבע ואין סותר שוב המתים שירצה הבורא יתברך בשובם הנה נתבאר לך עניני הפסוקים ההם כלם על מה שאפשר מן האמת ואינך צריך לפרש פסוק מהם בפירושים ההם המגונים הרחוק לקבלם אשר יחזקו טענות מכחיש תחיית המתים ויאמצו מאמרו:

ודע שהכחשת שוב הנפש לגוף לא תמלט מאחת משתי סבות אם שיכחישנו המכחיש להיותו ענין בלתי טבעי ויתחייב לפי זאת הסבה שיכחיש הנפלאות כלם להיותם בלתי טבעיות או שיכחישנו מפני שלא נזכר בפסוק ולא הביאתו ההגדה האמיתית כמו שבא במופתים ואנחנו כבר ביארנו שבאו בפסוקים ואם הם מעטים יורו על שוב המתים. ואם יאמר אומר אנחנו נפרש הפסוקים ההם כמו שפירשנו זולתם. נאמר לו הביא לך לפרש' להיות שוב המתים בלתי טבעו ותפרש אלו הפסוקים עד שיאותו לענינים הטבעיים כן צריך שתפרש שוב המט' נחש ורדת המן ומעמד הר סיני ועמוד אש וענן כל זה יתחייב לך שתפרשהו עד שיסכימו לענינים הטבעיים וכבר ביארנו במורה הנבוכים בדברו בחדוש העולם טעם אמונת חדוש העולם בהכרח שיהיו המופתים כלם אפשריים ולזה יהיה תחיית המתים ג"כ אפשרי וכל אפשר כשיבארו הגדת נביא נאמין בו ולא נצטרך לפרשו ולא נוציאהו מפשטו. ואמנם נצטרך לפרש הדבר שפשוטו נמנע כהגשמת הבורא יתברך אבל האפשר יעמוד כאשר הוא ואשר ישתדל ויחזור לפרש תחיית המתים עד שלא יהיה שם שוב הנפש לגוף אמנם

יעשה זה בהאמינו שהוא נמנע מצד השכל לא ממנהג הטבע וכן יתחייב משאר הנפלאות בהכרח וכל זה אמנם יהיה נמנע לגמרי לפי אמונת קדמות העולם ומאמין הקדמות אינו מעדת משה ואברהם כלל כמו שביארנו במורה הנבוכים ולאלו השרשי' האמנו תחיית המתים על פשוטו ושמנוהו מפנות התור' ואמרנו שאין ראוי לפרש הפסוקים הנגלים המורים עליה ראייה ברורה אשר לא יסבלו פי' א' ולהוציאם מפשטם. ואמנם מענה השאלה השנית והיא האומרת למה לא נזכ' ת"ה בתורה המענה עליה מה שאומר לך דע שכבר נודע שזאת התורה בכללה לא נאמין שהיא מפי משה רבינו לבד ואמנם היא כלה מפי הגבורה הנה הביאה השאלה אותנו לחקור על אופני' בהעיד הבורא יתברך אותנו על חיי העה"ב ולא ביאר לנו תחיית המתים כלל והסבה בזה שזאת תחיית המתים אמנם תנהג מנהג המופת כמו שביארנו והאמונה במה שזה דרכו לא תהיה רק בספור והיו בני אדם כלם בזמן צאב' אומרי' בקדמות העולם שהם היו מאמינים שהבורא יתברך הוא רוח הגלגל כמו שביארנו במורה ומכזבים הגע' הנבואה מאת הבורא יתברך לבני אדם וכן יתחייב להם לפי אמונת' הכוזב' להכחיש המופתים ויחסו אותם לכשוף ולתחבולה הלא תראה משתדלים לחלוק על מופתי מרע"ה בלטיהם וישליכו איש מטהו וגו'. והלא תראה איך אמרו ישראל מתמיהים היום הזה ראינו כי ידבר אלהם את האדם וחי זה יורה שהנבואה היתה אצלם מכח הנמנע. א"כ איך יספר למי שלא התבארה אצלו הנבואה בדבר שאין ראייה עליה אלא האמנת הנביא והוא ג"כ נמנע אצלם לפי אמונת' בקדמות העולם כי לולי המופתים לא היה אצלנו תחיית המתים מכת האפשר. וכשאשר רצה הבורא יתברך לתת תורה לבני ישראל ולפרסם להם מצותיו ואז הראיתים ע"י הנביאים לכל העולם כמו שאמר ולמען ספר שמי בכל הארץ חדוש המופתים הגדולים הכתובים בתורה עד שהתאמתה בהם נבואת הנביאים וחדוש העולם כי המופת האמתי ראייה גדולה על חדוש העולם כמו שביארנו ולא הוציאם מעניני העולם הזה בגמול ובעונש ומהענין אשר בטבע שהוא השאר הנפש או הכרתה כמו שהזכרנו ר"ל העה"ב ולא נכנס לזולת זה מענין התחיה

והתחיל הענין כן עד שהחזיקו אלו הפנות והתאמתו בהמשך הדורות ולא נשאר ספק בנבואת הנביאים ולא בחדוש הנפלאות. ואחר כך ספרו לנו הנביאי' מה שהודיע הבורא יתברך מעניין תחיית המתים והוא קל לקבלו וידוע הוא שהאנשי' ההם שרצה הבורא יתברך שתנתן התורה בימיהם התיישבו בהם דעות נפסדו' מאד שהרי אמר עליהם בסוף המ' שנה אחר כל מה שראו ממעש' הבורא יתברך אמר ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לרואת ואזנים לשמוע עד היום הזה וידיעת הבורא יתברך שאם יאמר להם חדוש תחיית המתים היה אצלם נמנע וירחיקו ממנו מאד וכן היו העברות קלות בעיניהם אחר שהעונש עליהם יהיה אחר זמן ארוך ולזה הפחידה והודיעה הטוב והרע בעינים ממהרים לבא אם תשמעו ואם לא תשמעו והיה מפני זה יותר קרוב לקבלם ויותר מועיל וזאת ג"כ תועלת גדול ר"ל היות השמיעה מתקנת ענייני עולמם והמרי מפסידם וכבר זכר בתורה שהוא מופת מתמיד בדורות ר"ל תיקון העניינים הם העבודה והפסדם הם המרי אמר והיו בכך לאות וגו' ומפני זה אמרו אין מזל לישראל ר"ל שתקונם והפסדם אינו לסבה טבעית ולא על מנהג המציאות אלא נתלה בעבודה ובחירי וזה אות גדול יותר מכל אות וכבר ביארנו שזה בדין צבור ובדין יחיד כמו שיראה מן המעשה ההוא והוא נאות לאמרו ובזרעך עד עולם ומן המאמר המפורסם באומר ראה אדם יסורין באין עליו יפשפש במעשיו וזה הענין בעצמו הוא המכוון באמרו ביחוד האומה אש חלק ה' וגו' ואתכם לקח ר"ל שענייניכם אינם נוהגי' ענין מנהגי שאר האומו' אבל יחדם בזה המופת שיהיו פעולותיהם תמיד נקשרות בתיקון ענייניהם או בהפסדם:

כתב גאון כי מתי ארץ ישראל יחיו תחלה שנאמר ארץ החה' ודרש בירושלי' ארץ שמתיה חיים תחלה לעתיד ורבותינו שבגולה הב"ה מחל' להם הארץ והם מתגלגלין כנאדות ואין נפשם חוזרת עליהם עד שיהיו בארץ ישראל שנאמר והבאתי אתכם על אדמת ישראל והדר ונתתי רוחי בכם וחיייתם. וגרסי' בב"ר ב"ה אומרים כשם שיצירתו בעולם הזה כך יצירתו לעה"ב מה יצירתו בעולם הזה מתחיל בעור ובשר וגו' כך לעה"ב ויעמדו בלבושיהם ק"ו מחטה ובמומ' שלא יאמרו

אחרים הם ואחר כך יתרפאו שנאמר אני אמית ואחיה והדר מחצתי ואני ארפא וזה שאמר אז ידלג כאיל פסח ואז יהיה יום הדין הגדול ועליו שנינו בפרק חלק אנשי המבול אין להם חלק לעה"ב ואין עומדין בדין. ואנשי סדום אין להם חלק לעה"ב אבל עומדין בדין גם על העת ההוא אמרו ז"ל לעתיד לבא הקדוש ברוך הוא נותן הנשמה בגוף ודנן כאחד כדי שירגשו מדובקים יחדיו בהרגש היסורין כמין ההרגש שהרגישו בעונג העונות בעת החבור הראשון. ואם ישאל שואל דהנה כבר נידון האדם על מעשיו בר"ה ובשעת פטירתו א"כ דין זה ראוי לנו לדעת מה זה ועל מה זה. נשיב דע שיש במצות ובעבירות ג' מינין. יש מצות ועבירות שמתן שכרן וענשן בזה העולם לבד. ויש מצות ועבירות שמתן שכרן וענשן בלאחר מיתה שהוא עולם הנשמות. ויש מצות ועבירות שמתן שכרן וענשן לאחר התחיה. ובראש השנה נידון כל אדם על ענין זה העולם על אותם מצות ועברות ששכרן הוא בזה העולם ודנין על האדם לפי המעשים ההם שעשה אם יחיה השנה ההיא אם לאו ואף אם יחיה אם יהיו חייו חיי צער אם לאו. ואל תקשה עלי ממה שנראה כמה צדיקים מתים או חיין חיי צער ודרך רשעים צלחה. כי זה הוא בכלל צדיק ורע לו רשע וטוב לו (ובשביל אשר לפני זה כתבתי טעמים לדבר). אמנם בר"ה אין דנין על אדם משכר או עונש של אחר מיתה זולת באותן החמש מצות שמנו חכמים ז"ל שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא ומזה המאמר ראוי לדברי שאם יש מצות אחרות שיהא מתן שכרה קודם המיתה ואחריה היו חכמים מונין אותם כמו שמנו הח' ההם ותיכף אחר מיתתו דנין עליו על אותן מצות ועברו' שעשה ששכרן הוא בעולם הנשמות שהוא שכר ג"ע ועונש גיהנם כמו שביארתי בנתיב הט' בגמול ובתחיה שהוא יום הדין הגדול יהא נדון על אותן המצות והעברות שעשה שמתן שכרן וענשן לאחר התחיה אם יהא ראוי לטובה ולנעימות שאבאר לפנים שיהא אז אם לאו. וכ"כ על אותו העת ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם כי הרשעי' ההם לא ינעמו בחיים ההם אלא ישארו בדראון

שלהם או יכפל עליהם עונש ממדה קשה לרעה הימנה כפי מה שיתחייבו:

כתב הרמב"ן ז"ל ואנחנו לא נדע מאותם אשר יזכו בתחי' אם יתבטל מהם היצה"ר כדרך שהיה ראוי להיות קודם החטא ויהיה האדם טוב בטבעו כאשר כתבו קצת מהמקובלים או אם יולידו בנים או בנות אמנם הרמב"ם ז"ל כתב שזמן ימות המשיח הוא זמן שתשוב המלכו' לישראל וישובו לאדמתם והמלך ההוא יהיה מושב מלכותו בציון וימלוך עד אפסי ארץ יותר ממלכות שלמה ותעמוד מלכותו שנים רבות וימות וימלוך תחתיו בנו ובן בנו וכבר זכר הכתוב את מותו כאמרו לא יכה ולא ירוץ עד ישים בארץ משפט ויעבדוהו אומות העולם ויבאו בבריתו אנשי הארצות לרוב ישרו וצדקו והנפלאות אשר יגלו בזמנו וכל מי שיקום עליו ישבר ותאבד מלכותו וכל פסוקי הנביאים יעידו בהצלחתו ובהצלחתו עמו כי אז יאריכו חיי בני אדם בסור הדאגות והאנחות ינעמו החיים ויאריכו אבל ד"א לא ישתנה ממה שהוא עתה אלא שהמלכות תחזור לישראל וזהו שאמר שמואל אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד. וימצאו בימיו עשיר ורש גבור וחלש כשנעריך אותו לזולתו ואלם בזמן ההוא ובימים ההם יקל על האדם מחייתו ולא ייגע בה כי אם מעט וישוב לתועלת גדולה לו ובמעט עמל ירויח הון עתק וזהו שאמר עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מלת כי מנהג בני אדם לומר כשימצא אדם דבר מזומן ומתוקן מצא פלוני לחם אפוי וסעודה מתוקנת. והראיה על זה מה שאמר הכתוב ובני נכר אכריכם וכורמיכם ראה כי יש שם חריש וקציר. והתועלת הגדולה אשר תהיה בזמן ההוא כי נמצא מנוחה משעבוד מלכות הרשעים אשר המה מעכבין אותנו מעשות המצות כלן ואז נהיה פנויים לעבודת בוראו יתברך ולכן תרבה החכמה והדעת כמו שאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים ותשקוט הארץ וישבתו המלחמות כמו שאמר ולא ישא גוי אל גוי חרב ואז ישיג האדם שלימות גדולה אשר יגיע בה לחיי העולם הבא וג"ע שביארתי בנתיב הט' שהוא בארץ ישמש אז בגמול גשמי. וכ"כ הרמב"ן ז"ל כי ג"ע הוא מקום דשן ורענן מן הארץ רחב ידיים רב

מקורי המים והאילנות ומיני הצמחות ועתיד הקדוש ברוך הוא לגלותו לבני אדם ויורם דרכו וינעמו בו ואפשר שימצאו שם צמחים מופלאים מאד אשר במ תועלות גדולות ותענוג רב זולת אלה התועלות אשר הם אצלנו וכל זה אינו נמנע ולא רחוק אבל אפשר שיהיה אפילו לא נזכר בדברי רז"ל וכ"ש כי הוא מבואר שם והוא מה שאמרו ז"ל עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים בג"ע והוא יושב ביניהם וכל אחד ואחד מראה עליו (כאלו) באצבעו שנאמר הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו. והראות השכינה (כאלו) באצבע מתוך המחול הוא השגת המעלה וגודל התיחדות מתוך שמחה גופיות לומר כי נגיע אז למעלת מרע"ה שנתעלית נפשו על גופו עד שבטלו כחותיו הגופיות והוא מלובש בכל שעה ברוח הקודש כאלו ראייתו ושמיעתו בענין הנפש בלבד לא במיצועי הגופים כאשר יעשו שאר הנביאים בהתבטל הגוף ותפשט הנפש מכחותיה שיאצל עליו רוח הקדש ותראה במראות עצמם כאשר יראה מיכאל וגבריאל והיא היראה האמתית והשמיעה הנכונה כי אין טענה למתפלספים מבטלי התורה כפי רצונם שיכחישו בטעותם אמונתינו האמתית זאת אנחנו מאמינים שאי אפשר שלא תהיה לגבריאל שמיעה או ראייה ותקרא אותם לדעתם השגה שהיא מגעת אליו מן מיכאל על דרך משל וכן מה שאמרו רז"ל שהנשמות מספרות זו לזו אין הכונה לספור שפה וחיתוך לשון אך ספור והשגה לנפשות זו לזו:

כתב הגאון ז"ל כי בימים ההם ובעת ההיא יתענגו ישראל בלוייתן ובשור הבר ויעשו להם הב"ה סעודה גדולה בג"ע כמו שאמרו ז"ל עתיד הקדוש ברוך הוא לעשו' סעודה לצדיקים מבשרו של לוייתן ומהנשאר יעשו סחורה בשוקי ירושלים ופי' הדבר לפי הנסתר כן הוא שתהיה אז ההשגה גדולה שיתעסקו בה בפרהסיא כמו שעושה סחורה בשוק והוא מה שאמרו רז"ל ואף לוייתן זכר ונקבה נבראו ואלמלי נזקקין זה לזה היו מחריבים כל העולם מה עשה הקדוש ברוך הוא סרס את הזכר והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לע"ל והוא האור שגנז הקדוש ברוך הוא לצדיקים והריגת הנקבה ומליחתה היא גניזת האור והבדלתו והמליחה מורה על קיום הענין ר"ל קיום

ההבטחה שהבטיח בו הצדיקי' לע"ל והוא ימות המשיח אמנם המעיין דברינו אלה בענין הלוייתן אל יסבור שנרחיק דבריהם ז"ל בסעודו' העתידות להיות והם חלילה וחס אבל ר"ל כי הסעודות ההם לא למלא את הכרס הן באין כאשר יחשבו הפתאים הסכלים אבל באים להרבות שכל הראוי בו להשיג בזמן ההוא מה שאין ראוי להשיג בזמן החפץ הזה וכענין שהזכירו ז"ל עוד ביין המשומר בענביו מששת ימי בראשית לצדיקים לע"ל כוונתם הוא כי בטעימת הדברים שנבראו משי"ב כמו היין או הבהמות בהררי אלף והלוייתן יוסיפו שכל לדעת רמזם ועיקרם ושרשם ובהם יעלו להשגה ולמעל' גדולה ואלה הם הדברים שיש להם נגלה ונסתר ושניהם אמת ועל זה כוון שלמה עליו השלום באמרו תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבור על אופניו. כונתו לומר כי הדבר הדבור על שני פנים ר"ל שיש לו נגלה ונסתר כזה המאמר שביארנו הוא כתפוח זהב תוך משכיות כסף שהנגלה הוא טוב ככסף אמנם כאשר ישתדל בעיון דק מפני צרות הנקבים אשר במשכיות ידלה הזהב שהוא הנסתר שיהיה טוב ממנו כמו שהזהב טוב מהכסף וזאת תועלת גדולה מאד כי לא ידברו החכמים כל דבריהם בדברים פשוטים אך פעמים יביאם הצורך לדבר בחידות וברמזים כשמדברים בענינים שאינם צורך שיבינום ההמון אך הנבון לבד וכשירצו לכתוב הדברים כדי שיבינום הבאים אחריהם יצטרכו לכתבם על הדרך ההוא בעצמם בענין שיבינום הנבון ולא יבינום ההמון ולכן אמר החכם דברי הבורא יתברך עמוקים וניתנו לבני אדם למען יפעלו ונעלמו ונכסו למען יכבדו ויפתחו למען יהיו חיינו ומעמדינו. גם לזה כוון שלמה באמרו בפתיחת ספרו ונבון תחבולות יקנה ר"ל כשיראה הנבון התחבולות שעשיתי במקצת משלי אלו ירגיש ויבין באחד מסתרי תורה שנאמרו על דרך משל וידע שהוא משל ולא יזהה דבר הוא משל ידע גם הוא לעשות כן וכן הם עניני העתידות שביארנו שבהם נגלה ונסתר ושניהם אמת ואולם צריך להבין תחלה הדברם על דרך המליצה ככתבם ואחר כך לסמוך להם משל או חידה וזה הוא אמרו להבין משל ומליצה:

פרק ג' העולם הבא מבואר בעיני כל בעל שכל כי הזוכה בדברי רז"ל הוא המזומן לחיי העולם הבא והמתברך אומרים עליו זכרו לחיי העולם הבא והאובדים אצלם שנו אותם במשנתינו ואלו הן שאין להם חלק לעולם הבא וזה כי עיקר השכר אצלם בכל המצות היא העולם הבא כמו שאמר ותשחק ליום אחרון שכל שכרן של מצות אינו אלא לעולם הבא ונחלקו בו הרמב"ן ז"ל והרמב"ם ז"ל וכל אחד מביא ראיה לדבריו לפי הנראה לו. כי הרמב"ם ז"ל כתב כי זה מה שקראו רז"ל העולם הבא לא מפני שאינו מצוי עתה וזה העולם אובד ואחרי כן יבא אין הדבר כן אלא הרי הוא מצוי עתה ועומד שנאמר אשר צפנת ליראיך ולא קראוהו העולם הבא אלא מפני שאותן החיים באין לו לאדם אחר חיי העולם הזה שאנו קיימים בו בגוף ובנפש וזהו הנמצא לאדם בראשונה והוא עולם הרוחני שימצא לאדם תיכף יציאתו מזה העולם אם יזכה שתשכיל שם נפשו מצד הבורא יתברך כמו שישכילו מסודות הכוכבים והגלגלים או יותר והתענוג ההוא לא יתחלק לחלקים ולא ימצא לו שום שיעור ולא תאר להשיגו אלא כמו שאמר הנביא ע"ה בהיותו תמה על יקר העולם הבא ואמר מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. וכן אמרו ז"ל העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה אלא צדיקי' יושבין ועטרותיהם בראשיהם ופי' עטרותיהם הכחות הנפשיות המפוארות שלהם ור"ל כי קיום הנפש היודעת בקיום הדבר הידוע לה היותה והיותה הוא והוא דבר א' כזכרו בקיאי הפילוסופים בענין שיאריך ספורו. ומה שאמרו ונהנין מזיו השכינה ר"ל כי הנפשות ההם ינעמו במה שישכילו וידעו מסודות בוראם יתברך. זו היא סברת הרמב"ם ז"ל והוא הולך לדרכו שכתב שהפסד זה העולם והשתנותו ממה שהוא עליו או השתנות דבר מטבעו והמשכו על השנוי ההוא הוא דבר שלא באנו בזה דברי הנביא ולא דברי החכמים. עוד כי אמרם שיתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב אינו העדר המציאות לגמרי. ואמרו חד חרוב הורה על שאר הזמן. ואנחנו נאות לארסטו מדעתו ונאמין שזה המציאות לעולם נצחי על זה הטבע אשר רצהו הש"י לא ישתנה ממנו דבר בשום פנים אלא בפרטיו על צד המופת אע"פ שיש היכולת לו יתברך לשנותו כלו או

להעדירו או להפריד איזה טבע שירצה מטבעיו זהו דעתו והוא שצריך שנאמין ולכן ארז"ל עולם כמנהגו הולך שנאמר אין כל חדש תחת השמש. ואלו תאמר הלא כבר התבאר שכל הווה נפסד ואם הוא נתהווה הוה יפסד. דע כי זה לא יתחייב לנו שאנחנו לא אמרנו במשפט התהוות הדברים הטבעים המחויבים לסדר טבעי כי המתהווה הוא על המנהג הטבעי יתחייב הפסדו בהכרח על מנהג הטבע כי כמו שטבע חייב שלא יהיה נמצא כן ואחר כך היה כן כמו כן בהכרח יחייב שלא יהיה נמצא כן לעולם שכבר התאמת שזו ההויה בלתי מתמדת החיוב לו לפי טבעו אמנם לפי טענותינו התורי' אשר היא מציאות הדברים והפסדם לפי רצונו לא על צד החיוב לא יתחייב לנו לפי זה הדעת שהוא יתברך כאשר המציא הדבר לא היה נמצא שיפסיד הנמצא ההוא בהכרח אבל הענין נתלה ברצונו אם ירצה יפסידהו ואם ירצה ישאירהו או בגזרת חכמתו הנה אפשר ישאירהו לנצח נצחים ויתמידהו בהתמדתו יתברך:

והנה כבר ידעת שכסא הכבוד אשר כתבו החכמים בהיותו נברא שלא אמרו כלל שיעורו ולא נשמע כלל בדברי נביא וחכם שכסא הכבוד יפסד או יעדר אבל הכתובים בנצחותו וכן נפשות החשובים הם על דעתינו נבראי' ולא יעדרו א"כ העיון יחויב שלא יתחייב הפסד העולם בהכרח. אם ימאן זה אדם ויאמר שאי אפשר לו מבלתי שיאמין הפסדו לא יקפידו עליו שאין הפסד בזה בתורה בשום פנים אלא שצריך שיודיעוהו שאין הפסדו הכרחי להיותו מחודש כמו שביארנו עכ"ל הרמב"ם ז"ל שכתב במורה נבוכים. אמנם הרמב"ן ז"ל חלק עליו וכתב כי לפי שצורת האדם ודמותו היא חביבה מאד לפני הבורא יתברך מרוב אהבתה תהיה תחיית המתים בגוף ובנפש ממש כאשר היו מתחלה ואחרי תחיית המתים יעשה הבורא יתברך כל מה שעתיד לעשות כמו שנתבאר למעלה ויקבל כל אחד לפי מעשיו ועמדו כן עד סוף ששת אלפים לבריאה ובסוף אלף הששי יחרב העולם ויהפך לתהו ובהו ועל זה נאמר והארץ כבגד תבלה ושמים כעשן נמלחו וישארו כן בזמן אלף שנה ואותו האלף השביעי הוא הבא כמו שמציעו במדרש ויברך אלהים את יום השביעי ברוך הקדוש ברוך הוא את

העולם הבא שמתחיל באלף השביעי. ויקדש אותו זמנו לישראל והוא האור שאמרו עליו רז"ל דרש רבי ברכיה מאי האי דאמרינן העולם הבא ולא ידעינן מאי קאמרינן העולם הבא ומתרגמינן עלמא דאתי מלמד שקודם שנברא העולם עלה במחשבה לברוא אור ונברא אור גדול שאין כל בריה יכולה לשלוט בו צפה הקדוש ברוך הוא שאין יכולין לסבלו לקח שביעית ושם להם במקומו והשאר גנזו לע"ל ואמר אם זכו בזה השביעית אתן להם זה לעולם האחרון היינו דאמרינן העולם הבא שכבר בא קודם בששת ימי בראשית והיינו דכתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וע"כ נאמין אנחנו מה שאמרו רז"ל מתים שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיותן שוב אינן חוזרין לעפרן וא"ת אותן אלף שנים שעתיד הקדוש ב"ה לחדש בהם את עולמו צדיקי' מה הם עושים הקדוש ברוך הוא עושה להם כנפים והם שטין על פני המים שנאמר ע"כ לא נירא בהמיר ארץ ובמוט הרים בלב ימים. ופי' המאמר הוא כן ר"ל כי מרוב שיהיו צרופין ומזוקקין לא יהיה יסוד העפר מונע בשום פנים ונחשב כאלו אינו בהם כלל ולכן אמר אינן חוזרין לעפרן ולא אמר אינן מתים. וכוונתו באמרו עושה להם כנפים כלומר יחזרו רוחניים בעודם חיים והיא לבישת הנפש מלכות והתלבש הגוף עמה ולא תתבטל בביטול היסודות ואמר ושטין על פני המים לפי שהרוח סובב את המים שנאמר ורוח אלהים מרחפת על פני המים. ואם תשיב עלינו בהיות הגוף מחובר מכלי השמוש לפעולות הנפש לג' חלקים והם כלי המזון וכלי הזרע וכלי תיקון הגוף והגוף בכללו צורת מציאתו היה בעבור תכלית אחת והיא אכילת המזון לקיום הגוף ולהוליד דמיונו וכשתסתלק התכלית ההיא לעולם הבא שאין בו לא אכילה ולא שתיה למה היה הגוף פועל ריק והנה אין במעשה הבורא יתברך דבר בטל. הנה התשובה בכל זה כי היתה הבריאה הזאת לזמן תחיית המתים לצורך השמושים הנזכרים ואין הקדוש ברוך הוא חפץ בבטולם אחרי כן ואמר כי יש בצורה הזאת סודות עמוקים שלא היתה היצירה על זה דמות הפקר ובלא טעם כאשר ידוע למבין סוד צורת האדם והלא אם תראה אלף רבוא בני אדם תמצא כל אחד משונה מחברו בשלשה דברים בקול ובמראה

ובדעת מה שאין כן בשאר בע"ח שתמצא רובם דומין זה לזה ועכ"פ לא היה זה לריק וללא דבר אמנם לצורך גדול ולטעם נכבד בצורת האדם והעושו יתברך רצה בקיומו. ואם תקש' עלינו קיום גוף מן השפלים לעולם כבר השיבנו אליך כי קיום הגוף יהיה בקיום הנפש וקיום הנפש בהתיסדה בדעת העליון והמתקיים יהיה כמקיים בהתייחדו בו כאשר נאמין אפי' בפשוט הכתובי' אל אדם הראשון שהיה חי ומתקיים לעד אלו לא חטא החטא ההוא ואף על פי שנאמין בחרבן העולם בשנת שמטה וכן נאמין ונחזק אבל הכל באמת הראות כח הנפש על הגוף האפל בדבקה בדעת העליון כענין קרון פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה. וכן אמרו בספרי פניהם של צדיקים לע"ל דומים לחמה וללבנה ולכוכבים ולברקי' ולשושנים ולמנורות ביה"מ ואם דעתינו לא ישיג בחקירה מאיזה צד תהיה המדה הזו אבל נאמין שהוא כן כי הבורא ית"ש יודע מסודות הנפש ומהות' יותר מהתחכמותינו. ועוד אנחנו רואים שחפצי הנפש המזדמנות ברצונם נותנין לגוף ומוסיפין בו זוהר והדר ושומן ובריאות אפילו בבואם אליו בעמל ויגיעה וכ"ש חכמה לחכמים כענין שכתבו חכמת אדם תאיר פניו וכ"ש שזאת הקושי' שהזכרנו בקיום הגוף לנצח אינה על דעת הפילוסופים ולא על דעת קצת חכמי תורתנו האומרי' כי הפילוסופים מקיימים כללו לעד וחכמינו קצת יודו בקיומו ואין אצלם חזרת העולם לתהו כי כל נברא ברצון הבורא ית"ש קיומו ברצון ההוא או לזמן או לנצח וכמו שיאמינו הם בעיונם קיום הכללי' לעד כן אנחנו יכולין להאמין בקבלתינו האמתי' בקיום הפרט ברצון הבורא יתברך כי כמו שיש רצון בכלל כן יש רצון פרטי בפרט ואע"פ שנראה לעולם ביטול הפרטי' וקיום הכלל הנה אמונתינו היתה כי זה היה בבעלי הנפש מפני החטא הקדמוני והעונש הנגזר עליו אבל הרצון הנצחי מקיים רצונו לנצח. ואל יקשה עליך מה שאמר הכתוב והארץ לעולם עומדת וכן אמר ויעמידם לעד לעולם כי עולם הוא זמן. וכמוהו כבר היה לעולמים אשר היו מלפנינו שרצה לומר זמנים נמצא שנאמר לעולם על אורך ימים בלי ידיעת קצבה אבל יש להם זמן וסוף ותכלית כמו יחי אדני המלך דוד לעולם וכן מה שאמר דוד אגורה באהלך עולמים

ועל כרחק לא היה דוד סבור לחיות לעולם וכן ועבדו לעולם שהוא עולמו של יובל גם זה לעולם ר"ל עד סוף ששת אלפים שנה. גם אם תשאל מהכתוב שאמר יסד ארץ על מכוני' בל תמוט עולם ועד אמרו רז"ל כל מקום שאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק. נשיב ונאמר כי פירוש הכתוב הוא כך יסד הקדוש ברוך הוא ארץ על מכוניה בעבור שלא תמוט אותה לעולם ועד כי אם לא נברא העולם היה הכסא מתמוטט ולכן סמך לו כסאך אלהים אולם ועד וידבר הכתוב לנכח ולנסתר כמו שנמצא בכתובים לרוב:

וכתב המלמד בפרשת נח חדוש העולם אין לנו מופת עליו אלא מן הקבלה ואינו נפסד כי הוא גנאי לאומן הגדול שיפסידו פעולותיו וכ"ש בבורא יתברך אלא העולם באפשרות עכ"ל. ואלה דברי תהו כי הבל יפצה פיהו שהרי מצינו באדם הראשון שנאמר וייצר ה' אליהם את האדם וכל העולם מודים שיצרו הבורא יתברך ובראו ואנו רואים שמת וכלה. גם אמרו רז"ל אין קדוש כה' כי אין בלתך אל תקרי בלתך אלא בלותיך שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם מדת בשר ודם מעשיו מבליים אותו אבל הקדוש ברוך הוא הוא מבלה מעשיו. פירוש מעשיו בליים וכלים והוא יתברך חי וקים לעד ולנצח נצחים ואדרבה זהו שבחו של אומן שמכלי מגונה ומכוער עושה כלי נאה ויפה כן יתברך שמו אם יפסד זה יעשה יפה ממנו מאה ידות וכן אמר הנביא והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה שבעתים וגו' ומה שזה להאריך. אמנם נוכל לומר כמו שאדם הראשון נתהוה ונפסד כי על כרחין המיתה בגלוי ועתיד לעמוד בתחיית המתים. כך העולם נתהוה מאתו יתברך ויפסד ויתהוה והמבין יבין. וכתב הרשב"א ז"ל אין להקשות על זה ממה שכתב הרמב"ם ז"ל שהעולם בכללו לא ישתנה לפי שאלה הדברים וכיוצא בהם אלו היינו באין לדון עליהם מצד החקירה האנושית ולפסוק אותם מהסברא באמת החקירה תנצח שאין קצב לעולם לפי שאין החקירה לקוחה אלא מן המורגש ומנהג הטבע ואנו רואין הגלגלים בלי משתנים כלל כיום הבראם וכן הארץ בכללה הולכת על מנהג אחד תמידי. אבל באמת כל מי שטוען כן אינו אלא מצד הקבלה המסורה בידם של יש' מפי חכמיהם עם הוראת

המקראו' וכל שהקבלה או הנבואה הנחתו לא תנצחנו החקירה כי החקירה היא למטה מן הקבלה ואף כי מן הנבואה וזה הדבר ברור הוא ולא יסתפק בו אחד מבעלי דתינו האמתית כמו שלא יסתפק בקיום הנסים שנעשו לאבות שהם כנגד הטבע כקריעת ים סוף והירדן ועמידת השמש והירח ליהושע ושאר הנסים שהם כנגד הטבע ואעפ"י שהמתפלספים טוענין בביטול כל זה לכפירה מהם דברי משה גם דבר הנביאי' אנו אין דברינו עם הכופרין בכל ומטילין השבוש גם בדברי הנביאים באמת כי לא יכזב שום אדם מה שהוא מקובל ביד עמינו רק מה שנתחייב אצלו בביטול כל מה שהוא כנגד הטבע והנמנע במציאות באמרם שיש לכל הנמנעות טבע קיגפים וכאלו יחיבו שאין מדרגה באמתות למעלה ממדרגת חקירתם. ובאמת אין להאשים לפילוסופים בביטול הענין הזה לפי שלא יכריחם דבר נבואה ולא קבלת חכם מהחכמים כאשר היא בידינו ולכן אין אנו משגיחין בהן אבל אנו נאמין שהקבלה היא תבטל החקיר' הפילוסופית שהרי רז"ל קבלו אותה דור אחר דור עד משה רע"ה או עד הנביאים ולמה נסמוך על החקירה ונבטל הקבל' ואולי חקירתנו כוזבת מצד מיעוט ידיעותינו בענין ההוא שהרי הקבלה היא סותרת ומבטלת החקירה ההיא ואם תשאלני ותאמר לי אנה הקבלה הזאת שנסמוך עלי' להרחי' חקירתנו. התשובה בזה הוא שכן הוא דעת רז"ל והקבלה בידם על ככה כאמרם א' רב קטינא שיתא אלפי הוי עלמא וחד חרוב ועל פי דוחק לא נסמוך לבטל זה המאמר שאין אנו רואים בתלמוד חולק עליו ואילו היו אלה הדברים בטלין למה כתבו' רבינא ורב אשי בחבורם המקודש והנכבד בלי מחלוקת ואין צריך לומר שהם דברי יחיד שהרי הביא ראיה לזה המאמר באמרו תניא כותיה דרב קטינא כשם שהשמטה משמטת שנה אחת לז' שנים כך העולם משמט אלף שנה לז' אלפים שנ' ונשגב ה' לבדו ביום ההוא ואומר מזמור שיר ליום השבת ליום שכלו שבת והוא האלף הז'. ואם תשאל עוד ותאמר במה ישוער אותו האלף שיהא חרוב שהרי אין שיעור זמן בלא סבוב הגלגלים נשיב רז"ל דברו באמירת המשכת הענין וכונת' לומר שאלו הגלגלים מסבבין והיה הזמן נמצא היה הביטול הזה באלף שנה. וזהו כמאמרם האחר

שאמרו שהתורה קדמה לעולם אלפים שנה ואף כי אז לא היו נמצאים הגלגלים לפי שאין אמירה ידועה אצלנו רק בהצטרף הזמן אמרו כן הוא שרז"ל קוראים לזה שככות האזן כאמרם בכמה מקומות כדי לשכך את האזן מה שהיא יכולה לשמוע שהרי לא יפול מנין שנים וזמן בבורא יתברך שאינו בזמן כי הוא יתברך אדון הזמנים ולמעלה מהם עלוי רב יתברך שמו ויתברך זכרו אלא שהזכירו ז"ל אלה הלשונות כדי לשכך את האוזן מה שהיא יכולה לשמוע. ועל האלף השביעי ההוא שנינו בברכות מרגלא בפומיה דרב העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא קנאה ולא תחרות אלא צדיקים יושבין ועטרותיהן בראשיהם ונהנין מזיו השכינה וכן יאמרו תמיד בתלמוד הב"ה משביען מזיו שכינתו לעולם הבא שנאמר אשבעה בהקיץ תמונתך רצונם לומר שקיום האנשים הזוכים בהם בזיו הכבוד בקיום הנפש בגוף בעולם הזה באכילה ושתיה כענין שכתוב באור פני מלך חיים וכן אמרו במשה רע"ה מאין היה אוכל מזיו השכינה היה ניזון כי קיום הנפש בהתיחדה בדעת העליון כקיום המלאכים והעלות הנפש על הגוף מבטלת הכחות הגופיות כמו שביארתי למעלה עד שיתקיים הגוף בקיום הנפש עליה בלא אכילה ושתיה כקיום משה בהר מ' יום פעמים וגם אם ניחס זה אל מעשה הנס אליהו יוכיח שלא נפרד גופו מנפשו מאז ועד העולם והנה עודנו חי בגוף ובנפש כאשר ידוע בקבלה מדור דור. והנביא אמר הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בא יום ה' הגדול והנורא וזה צריך להיות קודם התחיה הנה ראייה שלא נפרדה נפשו מגופו הקדוש והטהור והתקיים קיום אנושי. הנה ראייה כי זכי הנפש קיום גופם בדברי' דקים והזכים מהם בדקים מן הדקים כי אנשי המן נתקיימו במן הנבלע באיברים שהוא מתולדות האור העליון המתגשם ברצון בוראו יתברך וזכו בדבר משעה שנתעלית נפשם שמה שהשיגו בנפלאות הים כמו שאמרו רז"ל ראתה שפחה על הים יותר ממה שראה יחזקאל הנביא ומשה שנתעלית נפשו ונתיחדה יותר מהם בידיעת בוראו יתברך לא הוצרך לדבר ההוא שנתגשם אמנם נתקיים גופו בזיו השכינה ובהשגת העליונות:

הנה הוכחנו כי האלף השביעי הוא העולם הבא. עוד ראייה לזה ממה שאמרו בברייתא בסוף חולין תניא ר' יעקב אומר אין לך כל מצוה ומצוה שכתובה בתורה שמתן שכרה בצדה שאין תחיית המתים תלויה בה שנאמר למען ייטב לך לעולם שכולו טוב ולמען יאריכון ימך לעולם שכולו ארוך. הנה כי העולם שכולו טוב וארוך שהוא העולם הבא אמר שתחיית המתים תלויה בה. ובספרי הזכירו כל הזמנים במדרש אמרו בהתהלך תנחה אותך בעולם הזה. בשכבך תשמור עליך בשעת מיתה. והקיצות היא תשיחך לעולם הבא. הנה כי הזכירו כאן העולם הזה וזמן המיתה והוא עולם הנשמות וימות המשיח ואחר כך העולם הבא. עוד אמרו בספרי במשה רבינו גנזו לחיי העולם הבא לא שהוא עכשיו בעולם הבא. וכן בכל התלמוד לא תמצא שיאמרו על שום חסיד שהוא בעולם הבא עכשיו אלא אומרים עליו מזומן לחיי העולם הבא. הנה נתבאר באר היטב שעולם הבא אינו עולם הנשמות כאשר חשב הרמב"ן ז"ל אלא עולם נברא קיים שימצאו בו אשר יזכו בתחייה אחר האלף הששי ויהיה בגוף ובנפש. ולמה יקשה זה בעיני מי שמאמין בחדוש העולם והנה נברא מן האפס הגמור כמז שבארתי התייב השני ויותר רחוק הוא לפי הטבע לברוא דבר מן האפס הגמור ומהיות סותר הבנין אל אבניו חוזר ובונה מהם וכמאמר החכם שאמר בפ' חלק למי שכפר בתה"מ דלא הוי הוי דהוי לא כ"ש. ודע כי יש עוד בזה סוד ענין מקובל ביד מקצת מחכמי תורתנו ויש להם רמז בעניני התורה כי באמת לא נפל הענין כן דרך מקרה רק לרצון מכוון מאתו יתברך ולכן נבחרו בתורה השביעיות בימים ובשנים ובשבועות השנים. וכן בימות העולם ששת אלפים הם ימי עבודת העולם ומנהג העולם נוהג כנגד ששת ימי הבריאה והאלף השביעי כנגד יום השבת. וזאת הקבלה היא ביד מקצת חכמי ישראל מפי הנביאים ויש להם סוד עמוק מאוד שאין ראוי לגלותו ולכותבו בס' ואין לשאול מה יהא אחרי כן כי ברוך היודע. ולזה הזהירונו רז"ל שלא להרהר מה לאחור באמרם ז"ל אין להרהר מה למעלה ומה למטה וכו' ולכן לא ניתן לנו רשות לחקור ע"ז ואלהי אמן אשר הוא אלהי אמת יורנו דרך אמת

אשר הם דברי חכמים ונבונים אשר הדריכנו בשבילי אמונה ונדעה
נרדפה לדעת את ה':

ונשלם הספר הנותן אמרי שפר אשכול הכוס:

בשנת ק"כ למנין. אחר ה' אלפים לבנין. ולמחזור ע"ד שנה תשיעי'
נקראת. ולמחזור חמה לכ"ד שנים נמנית בירושלים שבח לאל שוכן
מעונה. בכל רגע ועונה. אשר נתן לעבדו חנינה. ושכל מודע ובינה.
לעשות העצ' הנכונ'. ולחבר זה שבילי אמונ'. אשר מחמדים כולו מלא.
בכתם אופיר לא יסולה. כי ממסל' החכמות אותו לקטתי. ובנתיב הא'
והשני בקבלה דברתי. ואולם פגעתי בה ולא נגעתי. כי יראתי כי
אמרתי. אולי מי שלא זכה בה יראנו. ולא יעיל לו ויזיקנו. וימצא בו
מהתלמוד היקר. ותנופת האלהות מחכמי המחקר. גם מהתכונ'
ומרפואות וזולתם. דברי חכמות כמות' וכל מה שהבאתי בעה"י. כשם
הספר כן הוא. וכל אשר יהיה נבון באמונתו. או יהיה תועה בשדי
תבונתו. יעמוד על אם השביל ויראה. וישאל בנתיבות ולאה ילאה.
וימצ' נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה. ומהנתיב ילך בשביל
אשר כמוהו לא נהיה. ויעבור משער לשער במחנה. עד יבא לאמתת
הדבר ולא יפנה. ובכן יזכה לעלות למדריגה העליונה. אל המקום
אשר הי' שם בראשונה. וברוך ה' אשר לא עזב חסדו ומתו מעם עבדו
שזכני לחבר ס' בזה ושמרני בדרך הזה. שמשביל אמונה לא נטיתי.
ולא מרוב ידיעתי. אמנם אלהי אבי היה בעזרתי. וכאשר תמיד עזר
אותי. כן יסעיני לעבדו ולאהבו. ולתמוד בנתיבו. וכל ימי יעודדני
ויצליחני. וישכלני וינצרני ויעזרני. להגות תמיד בתורה. כאשר שם לנו
חק ומשפט במרה. ותמיד אומר מזמור לתודה. אודה ה' בכל לבב
בסוד ישרים ועדה. ועוד אני מדבר בתפלה. ונותן לבוראי הודאה
ותהלה. ואשמע קול המולה. וארא כמראה אדם עלי מלמעל'. ויאמר
אלי אני הוא שבאתי לך בתחלה. ועוררתיך לזאת העצה המעולה.
והייתי לך לזכרון. ראשון ואני אחרון. וכל אשר עשית לא נכחד ממני.
כי אני הוא המדבר הנני. ובראותי שעשית כל אשר צויתיך. באתי
לברך אותך. וברוך טעמך וברוך אתה כי אמת ואמונה כתבת. והכל
כסדר חברת. כי תחלת דבריך וראשית אמריך. ביארת ייחוד הקדמון

קדמון ית"ש ואחר כך חדש עולמו וייצר לאדם בדמותו. ולהתנהג באמונה צוה אותו. יען יהיו בניו כמותו. ואחר כך יצר לקין והבל בבטן אמם. והבין כל איבריהם לטעמם. בידו עשם ויכוננם. ולשמור בריאות גופו צום עוד. שנאמר השמר לך ושמור נפשך מאד. כי כאשר יהיו בריאים ולא יחלו לעבוד בור' תמיד יוכלו. ואחר כך ביארתי הנפש אשר במ נופח'. והשארותה כאשר תהיה נוחה. תהיה לעולם בריאה ונגוהה. אם בעבודת בוראה ינהיגוה. גם אם יאמינו בדברי רז"ל. אשר יאמרו כהלכה יבא להם הגמול כפי מעשיהם. בהשגחת ה' אשר היא עליהם. גם ביארתי הגמול האחרון כאשר מקברכם תהיו קמים. ואת אשר יקרה אתכם באחרית הימים. ועתה בני שים נא כבוד לה' אלהי ישראל ותן לו תודה. מעולה וחמודה. אשר היה עם פיך. והורך לדבר עד אשר נגמרה מחשבתך. והשלמת כל כונתך. עשיתי ככל מצותיך אשר צויתני. ובורא יתברך עזרני לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי. וכל רצונך גמרתני. כי יי עזרתי ומגני בך בטח לבי ונעזרתי. ומה אענה ואאריך לשון. הטבת חסדך האחרון מן הראשון. שגמלת עמי תמיד חסדך. הנה נא מצא חן בעיניך עבדך. ואם על כל אלה האודות. אבא לשבח ולהודות. אז אקריב כל התודות. כטפה מן הים לא אוכל להללו. מן הראוי לגדלו. לאשר גמלני כרחמיו וכרוב חסדיו. ומי מכיר מעבדיו. כי כלנו מעשה ידיו. ואולי פי שירה כים מלא. ולשוני כהמון גליו תעלה. ושפתותי שבח כמרחבי הרקיע. אין אנו מספיקים להודות ולהביע. הטובות אשר בוראי השביעני. כעל כל אשר גמלנו. ואם אספרם מחול ירבון. ולא יכילם חשבון. ואיך לבי מלאני לספר שבח עילה לכל עילה. ואין לו תחלה ותכלה. וע"כ לו דומיה תהלה. ואולם חייבין אנו להודות לו כפי השגתינו. ולא כפי עוצם טובותיו עמנו:

וראיתי לכתוב הנה גם אלה השערים ולחתום בהם הספר הזה יען כי הוא רמוז בהם:

בראשית כל יסוד הבן יסודך:

אמת נמצא יחיד עולם לבדו:

והוא חדש מצואים מחכמתו:

ואין לו גוף ולא תבנית וצורה:
ומדות לא ישנוהו לעולם:
והוא אחד ולא ממין ומנין:
והם כל הנמצאים בו תלויים:
והוא מביט ומשגיח בכלם:
ואין לו שם לבד שם המציאות:
וכנוייו אמת הם סוד פעליו:
ואותיות יסוד עולם שקלן:
והשם הוא יסוד כל אות וסודו:
(20) ספר שבילי אמונה - הנתיב העשירי
והנקוד יסוד כל התנועות:
וסדר הטבעים הוא תמידי:
והתורה דרכיה תלויים:
וסוד שבת יסוד קיום טבעים:
וסוד המועדים שנוי טבעים:
לפיכך מועדים נתלין במולד:
וסוד תורה פשטיה גלויים:
ומקצת מעלת תורה פשטיה:
ומקצתם במושכל יתנו לב:
וספור את בני קדם ימותם:
וספור משפחות נח ושעיר:
רשות כל איש מסורה היא בידו:
המבחן אשר נודע באבות:
וחומר האנוש חומר בהמות:

וצורת גוף לאין נחשבת:
ושכל האנוש נותן בכח:
והתורה מסייעת להוציא:
והמצות לתועלת מסורות:
ויש עונש לסוף אדם ותגמול:
ונשמת האנוש גם היא כמון:
ומשה הוא סגולות הנביאים:
ותורה הכתובה הנתונה:
והתורה אשר על פה סדורה:
ומעלות הנביאים לא כמשה:
ומדרגת כתובים היא למטה:
ועיר שלם יסוד מבחר מקומות:
וסדרי העבודות הם לצורך:
וחרבן בית מעונו ושובו:
ועיקר הגאולה לפזורים:
ויש תקוה לעורר הישנים:
ואין לחוש לטורח הגויה.:
חקור למצוא מציאות הקדומה:
והוא קדמון וקדמותו עלומה:
והמציא יש ולא ממי וממה:
ולא דמיון ולא איכות וכמה:
ולא חמלה ולא רוגז והמה:
ולא נכנס בחשבון מין ולא מה:
ומושך הבלימה על בלי מה:

והן לא נסתרה לו תעלומה:
ועדותו בכל נמצא חתומה:
וסוד בנין וסוד שיעור וקומה:
ולא נדע על מה זה ולמה:
והוה מקום לכל בעלי נשמה:
בסוד דעת וסוד בינה וחכמה:
למען תהיה מלכות שלימה:
בנס גמור וטבע כחתימה:
במנהגים ולא שנוי חתומה:
לזכר מעשה נסים רשומה:
ושבת יום שביעי הוא תחומה:
ולכן נפש בתוכה נעלמה:
חוקים עומדים לעד כחומה:
להבין בעלי נפש חכמה:
לצורך הוא וריק אין בו מאומה:
ומלכיהם לצורך עם ואומה:
לטוב ולרע לתגמול או נקמה:
לצרכם לא לצורך אל מרומה:
והוא נבדל בשכלי מבהמה:
וצורת האמת צורת נשמה:
ויש יוציא ויש עומד שממה:
לבלתי תעמוד נפש עגומה:
להורות לנשמה סוד מקומה:
בסוד הסתר והשגחה תמימה:

תקבל דין ומשכורת שלימה:
ונפשו מלבוש חומר ערומה:
ביד משה וזאת היא התרומה:
בסיני נתנה על פה תמימה:
אשר הוא ער והמה בתנומה:
ורוח מעלת קדש מקומה:
ומכל הארצות היא שלמה:
לסודות מעלות קדש פנימה:
מבואר הוא בתורה התמימה:
ימין ושמאל ואל קדמה וימה:
ומתים לחות יום התקומה:
לנגד מעלה ושכר נשמה:
נשלם ספר שבילי אמונה בעזרת אלהי קדם מעונה:
לוח הרפואות שנמצא בספר שבילי אמונה. ומתחילים מנתיב
הרביעי כסדר הם מסודרים:
שער הרוצה לעכב ליבון השער:
למריטת השער:
להאריך השער:
להצהיב השער:
להשחיר השער:
להסיג כמין סובין מתילד בשרשי השער:
ראש לנתק הראש:
לכאב הראש:
לשחין שמתילד בראש:

למי שיראה לו כאלו המקום שהיה בו סובב עד שיפול:
גבות לאבעבועות שבגבות:
עינים למי שיקרה לו חלישות הראות:
לכאב העינים:
לאודם העינים:
לנפח העין:
למי שנפל בו שום דבר:
אזנים למי שנכנס באוזן אחד מבע"ח קטן כפרעוש או דבר גדול:
לחרשות אזנים:
לתולעים המתילדים באוזן:
לכאב האזנים:
להמיות קול שבאזנים:
לנגע שבאזנים:
לדם היוצא מן האוזן:
למרם או עב טיט היוצא מן האוזן:
חוטם לדם היוצא מן הנחירים:
לריח רע שבנחירים:
להעדרת ההרחה:
שפתים בקיעות ושחין ונגע שבשפתים:
שינים לכאב השינים:
להלבין השנים:
לחזק השינים:
לשינים שקהו:
לנדנוד השינים:

לשון לביקוע ושחרות הלשון:
לנפח הלשון:
לריח הפה:
למיני נגעים שבפה:
הקול לניחור הקול:
ריאה למיני חולאים המתילדים בריאה:
לב לפריחת הלב:
כבד לכאב הכבד:
לירקון:
למיני תחלואים כמו נגעים ובועות:
טחול לגדול הטחול:
מעים לתולעים שבמעים:
לשלשול שבמעים:
לעצירת המעים:
לנפח הבטן לכאב הבטן:
כליות לכאב הכליות:
לעיצור השתן:
רחם לאשה שנפסקים בימי וסתה:
למורטת הרחם:
לתולעים שבתוך הרחם:
הצואר לחזירות שבצואר:
לנפח הצואר:
ידיים לנפח ולגרב הנולדים באצבעות:
לסדיקת הצפורן:

לצמח הצפורן:
לזרוע הנפוח מהקזה:
חזה למורסה המתילד בחזה:
שדים להרבות חלב לנפח וצמחים המתילדים בה:
האמה לרבוי הזרע:
למעוט הזרע:
בצים לאיכול שבבצים:
לנפח ולכאב שנולדו בהם:
לנגעים או אבעבועות:
לבקיעות שנולדו בהם:
מתנים לטחורים:
לכאב פי הטבעת:
רגלים לכאב גיד הנשה והירח:
לנפח החלצים:
לשחין הצומח אחורי הארכובה:
לחיכוך הנעשה באצבעות הרגלים:
לנפח האצבעות:
לנקרס שעור הפאדנר"א וגם לשחין:
לנפיחת שוקים:
לסדיקות ידים ורגלים:
לכאב השוקים:
לגידים שנקצרו:
לנגע ברגלים מצרות הנעל:
לדריסת הרגל:

לכאב כפות הרגלים:
לשחין ולגרב:
למסמר או לקוץ שבבשר:
למכה שנסתמה ותרצה לפתיחה:
תם ונשלם שבח לאל בורא עולם: